

J. Coromines, l'any 1933, quan va realitzar les enquestes de *El parlar de Cardós i Vall Ferrera*. Actualment el cognom *Aldosa* existeix a Lleida, Balaguer i Molle-russa.

¿Qui sap si podríem postular aquí un NP germànic, amb element inicial *Hild-* (16 vegades en Förstemmann) o *Alda-* (94 vegades en Förstemmann)? El nom *Ellosa*, d'una comtessa de Pallars,¹ sembla donar suport a aquesta hipòtesi. Nogensmenys, l'ús de l'article, documentat ja des del S. XIII, posa l'interdicte a aquesta possibilitat.

Una via millor d'explicació ha estat proposada per J. Coromines a *Toponímia d'Andorra*: «l'Aldosa, que al·ludeix a boscos d'alzines» (p. 19). I més endavant justifica aquesta afirmació: «Aldosa o l'Aldosa (dos llogarets prop de la Maçana i de Ransol), és derivat de l'arcaic *elze* 'alzinà' (ll. *ilex*), amb canvi de **l'Alzosa* en l'*Aldosa* (cf. *Saldes* per *Salzes*, *Jordi* per *Jorzi*, *Vilardell* per *villaricellum*)» (p. 24). Per fi, dona l'argument decisiu que el fa decantar-se cap a una etimologia basada en un nom comú, tot desestimant un ètim basat en un nom de persona: «l'article de l'*Aldosa* ens prova que és un antic nom comú, com si diguéssim l'*Alzinar*» (p. 40). X. T.

Semblahaver-n'hi un paral·lel paronímic amb evolució fonètica divergent: *La Olosa* pda. del terme de Surp (pall.) en *Spill de Castellbò* (fº 115rº). Aquí l'evolució fou *L'Aldosa* > *L'Aulosa* = *La Olosa*, tal com en ILICETUM > l'*aulet* (V. *DECat*, i *LleuresC* s. v.) al costat de *S'Aldet* (*Saldet*, vt. del B. Emp.) i *Salzes* > *Saldes*.

¹ Poc després de l'any 1100, parlant de Bonestarrre (col·le. Moreau XLIV, fº 119). Faltaria explicar *-osa*.

ALDOVER

Poble de l'Ebre, uns 5 k. aigües amunt de Tortosa.

PRON. MOD. *Aldové* Tortosa; *dové*, al d-, lo d-, a d- Paüls, *dobé* i del *dobé* Prat de Comte, del *dobé* Reguers, *dobé* Roquetes, Alfara, *dobé* i lo *dobé* Xerta: Casac. 1920; el meu pare i jo li observàrem les mateixes formes en la boca dels barquers de Móra, Benifallet i Tortosa, 1923.

DOC. ANT. *Aldover* 1139 (*Homen. a Codera*, 201); id. 1172 Morera, *Tarr. Cri.* I, xi; també es deu haver d'esmenar en *Aldouario*, *Aldouarius*, les lliçons errònies *Aldoutario* i *Dominicus Aldouarills*, d'un mateix doc. tortosí del *Cart.* de Poblet datat de 1195; si bé queda ambigu si es tracta d'un NP o del nostre NL. Això últim és clar en les dues primeres cites i en les següents: «torrent d'*Aldover*» a. 1341 junt amb *Bor-rugat* (*BABL* XI, 425). *Loch de Adrover* 1359 (en el cens de *CoDoACA* XII, 43, on hi ha tants errs. de còpia, que és vers. esmenar-ho en *Aldrover* o *Aldover*; però en tot cas el context assegura que és NL d'aquella rodalia). 1146: *Aldover*, Carta pº, Font Rius, § 76.

ETIM. Quasi segur que fou originàriament un NP, com sembla ser-ho *Dominicus Aldouarius* que hem documentat en el doc. tortosí de 1195. NP germànic ben conegut, format amb les arrels germàniques antro-

ponímiques *ALD-* (84 noms en Först.) i *-WAR* o *-WARI* (48 ib.). En forma semblant un ferm. *Eldovara* en l'a. 957 a St. Cugat (Mas, *N. Hi. Bna.* IV, 186), *Oldovara* 1110 (Mas v, 137), *Alldoara* en el Políptic de St. Germain des Prés (Longnon, 372), *Altwar* de terminació masc. en Först. 68 (cf. encara un *Villa Alduiri* en dos docs. del Vallès aa. 994 i 1010, *Cart.* St. Cugat I, 252, del qual tornarem a parlar). No seria practicable fonèticament partir d'*Adalwar* com suggeria *AlcM*.

El NL es repeteix encara en un lloc antic del Solsonès, anomenat *Eldovar* i *Mas d'Eldovar* en el Capbreu de Miravé, S. XII, que vaig copiar a l'Arxiu de Solsona. A Galícia, *Alduara*, lloc prop de Lugo, i *Aldovar* prop de Villalba, a la mateixa província; Asín cita un *Aldovera* a Guadalajara i uns *Aldovara* i *Aldovareta* a Cáceres.

El fet de ser en el Baix Ebre ens podria suggerir una etimologia aràbiga; si hi hagués un *duyair* dim. de *dâr* «habitation, demeure, maison», «casa, por la morada» *PAlc*, «casa de jueze»: *dar al-cadi dar alcultan* «casa real» (d'on el castellà *Darazután*); però cal dubtar-ne, perquè no és aquest el diminutiu conegut: *PAlc* per a «casa pagiza pe queña» i «casilla pagiza» només dona els manlleus hispànics o magrebins *barga* i *nagüila* i per a «casa pequeña: *mucéyquen*» *PAlc* 142. En tot cas cal descartar l'etimologia d'Asín *ad-duyair* «el redondillo», àrab falsificat (com ho són tan sovint les dades d'aquell conreador dels camps aràbics), car 'rodó' es diu amb un altre mot d'aqueixa arrel, ben diferent: *mudáyar*, aquella forma si de cas seria diminutiu d'un altre mot, *dayr*, que significa 'cèrcol' subst. no pas adjectiu; *dâyra* i *daguára* són els mots de *PAlc* per a «redondez», amb el dim. *daguáygua* > «redondez pequeña». Tot plegat, doncs, no lliga; mentre que amb el NP coincideix perfectament; i aquest el tenim ben testificat.

Aldovesta (altres deien *Adovesta*), gran eixamplament de l'Ebre i partida de l'entorn, però 20 k. aigües amunt d'*Aldover*, sense relació etimològica ni proximitat geogràfica amb aquest poble, car entremig hi ha Xerta i Tivenys. Per a *Aldovesta* cercava una arrel beiber, en *EntreDL* II, 235n. I realment es pot partir d'una base com la del *Tibesti*, regió trifínia entre el Txad, el Sudan i Nigèria; llavors també hi enllaçaríem el nom d'un Bernardus *Devest* que figura, junt amb Guillem de Comadons, en un doc. valencià de 1269 (MtzFerrando, *Doc. Val.* ACA I, 899). Tinc nota que ja apareix, escrit igual, en un doc. de 1180, de l'Arxiu de la Catedral de Tortosa.

Aldraga: ha quedat extraviada i sense situar una nota sobre aquest nom (no crec que es relacioni amb les variants de *darga*, *DECat* IV, 30); el qual em recorda, d'una banda, un *Aldaraqin* agregat d'Asteasu guipuscoà prop de Tolosa; i d'altra banda un ibèric *Ilteraca* en una inscripció hispànica (Hübner, núm. 119), amb el qual Schmoll, *Südlusitan.*, p. 33, ajunta *iltereca*, *Ιλδριτίνη* i un austro-ibèric o austro-lusità *ilteraten*.